

Projektnamn: Förstudie Sustainable Innovation i Sverige AB

Programområde: Östra Mellansverige

Ärende ID: 20200242

Sammanfattande beskrivning

Projektet ska genomföra en förstudie för att utreda om det är möjligt att tillföra värden vid renovering av förskolor/skolor till plusenergibygnader. Detta genom att nyttja den ökade energiproduktionen för att utveckla lokala transport-/logistiknoder som servar lokalsamhällets mobilitetsbehov. Förstudien genomförs av en projektgrupp sammansatt av Uppsala Kommun, Sustainable Innovation, 21 Century Frontiers och NCC Construction, i styrgrupp ingår även Enköpings och Knivsta kommun.

Kartläggning kommer att ske av det regionala näringslivets pågående insatser och potentiella innovationsbolag som ska kunna bjudas in till ett kommande genomförandeprojekt. Arbets sättet består till stor del av gemensamma workshops med projektets intressenter och sammanställning av resultat från dessa kommer att utmynna i en slutrapport. Efter genomgången förstudie ska medverkande kommuner ha en övergripande bild av sitt renoveringsbehov av förskolor/skolor, logistiksituation kring dessa objekt samt ha en grov bild av befintliga aktörers pågående verksamhet.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Svenska och Europeiska mål för omställningen till ett långsiktigt hållbart energisystem är ambitiösa då det gäller förnybar energi och energieffektivisering inklusive minskade utsläpp av växthusgaser. För att nå målen krävs transformativa lösningar som minskar resurs- och energianvändningen med minst 80 % jämfört med konventionella sätt.

I början på 1970-talet hade 90 000 barn plats i daghem eller familjedaghem. 20 år senare var motsvarande siffra 410 000. Den svenska närhetsprincipen har i olika varianter gällt under många år vilket satt ramarna för utbyggnaden av förskole och skolverksamheten i Sverige vilket fått till följd att Sveriges 10 000 förskolor och 5600 skolor spritts ut i lokalsamhällena.

Plusenergifastigheter

Ett exempel på svårigheten för plusenergihusmarknaden att nå expansion är Passivhuscentrums rapport Passivhusläget i Sverige 2012. Rapporten beskriver att det sedan 2007 byggts 2000 passivhuslägenheter. Årligen tillförs nu ytterligare 400 lägenheter per år vilket motsvarar under 3% av antalet nybyggda lägenheter. Inom de kommunala förskole och skolverksamheterna är verkligheten ännu sämre. De kommunala bolagen har svårt att motivera dessa extra investeringar och är i behov av nya koncept och kompletterande affärsmodeller som kan göra dessa investeringar intressantare. Det krävs verktyg som ger

operativ ledning kring hur fastighetsägare på ett kostnadseffektivt sätt kan bygga och förvalta och skapa lönsamhet i dessa fastigheter. I detta arbete bör man också titta på hur plusenergifastigheten kan tillföra värde även till samhället.

Individens transportmönster och logistikbehov

Många privatpersoners transportmönster utgår från familjers vardagliga logistikbehov. Det handlar om att lämna/hämta på förskola/skola, ta sig till/från arbetsplatsen samt handla och göra ärenden däremellan. Utanför städernas innersta citykärnor ställer detta höga krav på mobilitetslösningar till individuella behov. Här lever människor mer utspritt samtidigt som kostnaderna för parkering är relativt låga och tillgången till parkeringsplatser är relativt hög. Detta gör bilen till en enkel lösning som individen anser det värt att betala priset för. För att transformera dessa mer eller mindre ofrivilliga bilister till kollektivtrafik och andra kollektiva mobilitetslösningar som bilpooler, samåkning och tripple-playlösningar som kombinerar fossilfria mobilitetslösningar krävs planering, samordning, tillgänglighet, kunskap och kostnads-/tidseffektivitet för den enskilde. I skärningspunkten mellan förskola/skola och familjers transport- och logistikbehov öppnar ett möjligt skifte från enskilda transporter till samordnad service med fokus på behov och mobilitet som kan driva upp nya innovationsbolag på nationell såväl som internationella marknader.

Sustainable Innovation, Uppsala, Knivsta och Enköping kommun, 21st Century Frontiers och NCC Construction vill undersöka förutsättningarna för att transformera förskolor/skolor till transport- och logistiknoder i det lokala samhället genom att renovera till plusenergistandard, låta överskottsenergin från den tänkta plusenergihusrenoveringen gå till gröna logistikinitiativ, effektivisera byggnadernas nyttjandegrad till andra tjänster och därmed skapa en multifunktionell logistikcentral för boende i området. Tänkbara tjänster skulle kunna vara postservice, matkasseutdelning eller samåkningscentral för familjer som har eller haft anknytning till förskolan. Genom kontinuerlig informations- och kunskapspridning befästs nya sätt att tänka och agera kring hållbarhet inom hela regionen samtidigt som andra kommuner uppmuntras att imitera.

Omvärld och samverkan

Exempel på liknande initiativ är samverkansformer mellan kollektivtrafik, låncyklar, bilpooler, hyrbilar och taxibolag som exempelvis UbiGo som utprovats på 70 testhushåll i Göteborg. Funktionen tillgängliggör, via en fast månadskostnad, ett utbud av individbaserade mobilitetslösningar som är anpassade till nuvarande transportbehov. UbiGo fångar därmed det individuella behovet. I projektet ska det även finnas möjlighet att analysera och sammanlagra individers transportmönster. På så sätt kan enskilda användare sammanföras i centrala knutpunkter och då addera logistik och samåkningsfunktioner som ökar tillgängligheten och minskar miljöpåverkan.

Projektets nuvarande partners är Uppsala, Knivsta och Enköpings kommuner tillsammans med 21st Century Frontiers, NCC Construction samt Sustainable Innovation AB. Övriga potentiella samarbetspartners som kan komma att aktiveras under förstudiefasen är PostNord, Mathem, ICA, Konsum, Schenker Privatpak, DHL, Sunfleet och kollektivtrafiken.

Koppling till det lokala näringslivet

Under förstudien kommer det regionala näringslivets pågående insatser och potentiella innovationsbolag inom området att kartläggas. Under den efterföljande genomförandefasen kommer dessa aktörer bjudas in till projektet för demonstration och konceptutveckling. Bolag som kan vara intresserade av projektet är befintliga företag inom logistik, konsumtions och mobilitetsområdet. Projektet kommer även att söka efter nya innovationsbolag inom regionens science parks och inkubatorer.

Mål och resultat

Mål

Projektets övergripande mål är att utifrån ett jämställt, likarätts- och ickediskrimineringsperspektiv tillföra värden vid renovering av förskolor/skolor till plusenergibyggnader. Detta genom att nyttja den ökade energiproduktionen för att utveckla lokala transport-/logistiknoder som servar lokalsamhällets mobilitetsbehov.

Förstudiens projektmål är att undersöka förutsättningarna i de ingående kommunerna för att öka mängden positiva beslut kring plusenergirenoveringar. Dessa kommuner skall ha en övergripande bild av sitt renoveringsbehov av förskolor/skolor, logistiksituation kring dessa samt ha en grov bild av befintliga aktörers pågående verksamhet. Vidare är projektets målsättning att stödja lokal och regional utveckling och ge förutsättningar för att skapa nya innovativa företag.

Förstudiens delmål är att:

- Övergripande kartlägga renoveringsbehovet av förskolor/ skolor till plusenergihus och potentialen för tillförsel av lokal energiproduktion.
- Övergripande kartlägga resp. lokalsamhälles logistiksituation och potential för införande av en skräddarsydd logistiknod för att genomföra en strukturell ändring av transportflödena och minskning av utsläppen från transporter i stadsdelen.
- Sätta ramarna för hur energi- och resurseffektivisering ur ett nationellt och internationellt perspektiv kan analyseras och beräkna genomförandefasen.
- Kartlägga pågående insatser kring nya lösningar och nya innovationsbolag inom områdena bygg, mobilitet och konsumtion som kan minska energi- och resursanvändningen i lokalsamhället.
- Forma en gemensam handlingsplan och ansökan för demonstrationer inom ramen av ett genomförandeprojekt.

Målgrupper

Projektet har följande primära målgrupper:

- Kommuner, specifikt de enheter som har ansvaret för uppfyllnad av kommunala miljömål, stadsplanering samt planering, drift, nybyggnad, renovering av förskolor/skolor inom kommunen.
- Näringslivsaktörer och innovationsbolag inom områden som mobilitet, logistik och konsumtion.

Förväntat resultat vid projektavslut

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer: 0 samarbetande organisationer

Uppskattad minskning av växthusgaser per år: 0 ton koldioxidekvivalenter

Minskning av den årliga förbrukningen av primärenergi i offentliga byggnader: 0 kWh per år

Antal projekt som tar fram strategier/ förstudier/analyser/planer med utgångspunkt i fyrstegsprincipen: 0 projekt

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektet leds av Sustainable Innovation AB som är ett nationellt centrum och mötesplats för energieffektivisering. Bolaget driver demonstrationsprojekt och bedriver informationsspridning och kunskapsutveckling. Förstudien sker i nära samverkan med 21st Century Frontiers och NCC Construction. 21st Century Frontiers har skapats som en katalysator för att påskynda en hållbar förändring. Huvudfokus är att vända globala utmaningar till drivrutiner för innovativ utveckling och länka behoven i tillväxtekonomier med stadsutvecklingen inom OECD. Inom det föreslagna projektet agerar bolaget samordnare av klusterplattformar för transformativa lösningar. NCC är ett av de ledande bygg- och fastighetsutvecklingsföretagen i norra Europa. Med Norden som hemmamarknad är NCC verksamt inom hela värdekedjan, utvecklar och bygger bostäder, kommersiella fastigheter, industrilokaler och offentliga byggnader, vägar och anläggningar samt övrig infrastruktur.

Förstudien genomförs av en projektgrupp sammansatt av Uppsala Kommun, Sustainable Innovation, 21 Century Frontiers och NCC Construction med övriga inbjudna kommuner som workshopdeltagare. I projektets styrgrupp ingår utöver projektgruppen även representanter från Enköpings och Knivsta kommuner. Projektledning, ekonomi, administration bemannas av Sustainable Innovations projektledare.

Arbetsätt

Var och en av projektgruppens deltagare ansvarar för extern kommunikation samt spridning av förstudiens resultat via befintliga kommunikationskanaler. Projektets transformativa workshops sker i Uppsala Kommuns regi med processledning från 21 Century Frontiers.